

KONKURRANSESITUASJONEN FOR BEARBEIDEDE LANDBRUKSVARER

1. KVARTAL 2022

13.05.2022

OM RAPPORTEN

- Rapporten er utarbeidet av avdeling handel og industri i Landbruksdirektoratet.
- Hensikten med rapporten er å overvåke konkurransesituasjonen for bearbeidede landbruksvarer, også kjent som RÅK-varer. Norske produsenter av slike varer blir heretter kalt RÅK-industrien.
- Konkurransesituasjonen overvåkes ved å innhente informasjon om salg av norskproduserte RÅK-varer, samt import- og eksportutvikling av slike varer. I tillegg presenterer vi internasjonal prisutvikling på råvarer som brukes i RÅK-industrien.
- Tall knyttet til salg av norske RÅK-varer er basert på søknader i RÅK-tilskuddsordningen. Ettersom ikke alle RÅK-varer er tilskuddsberettiget gir ikke tallene en fullstendig oversikt over norsk produksjon, men et bilde av utviklingen i produksjonen over tid.
- Import- og eksporttallene er basert på SSBs utenrikshandelsstatistikk.
- Tidligere kvartalsrapporter er tilgjengelig på [Landbruksdirektoratets nettside](#).

SAMMENDRAG

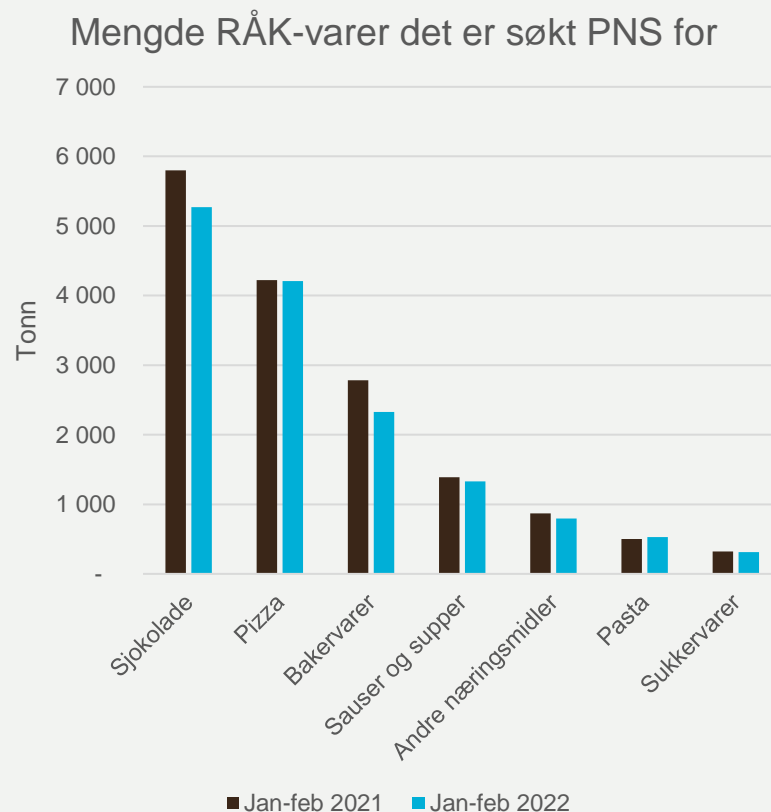
- Rapporten oppsummerer RÅK-industriens konkurransesituasjon i første kvartal 2022.
 - Kronekursen var litt sterkere i første kvartal enn den som ble lagt til grunn ved fastsettelse av satser i RÅK-tilskudd for 2022. Isolert sett har dette medført dårligere konkurranseevne for norsk industri målt mot import av RÅK-varer fra EU.
 - På den andre siden har de fleste råvareprisene i EU steget relativt mer enn de norske prisene. Dette gir bedre konkurranseevne for norsk RÅK-industri.
 - Det er søkt om prisedskrivning (PNS) for en mindre mengde ferdigvarer de to første månedene av 2022, enn samme periode i fjor.
 - Importen av RÅK-varer økte, spesielt pizza, pasta, kake og iskrem. Importen av øl og brødvarer har gått ned.

NORSK RÅK-INDUSTRI

TILSKUDD TIL RÅK-VARER

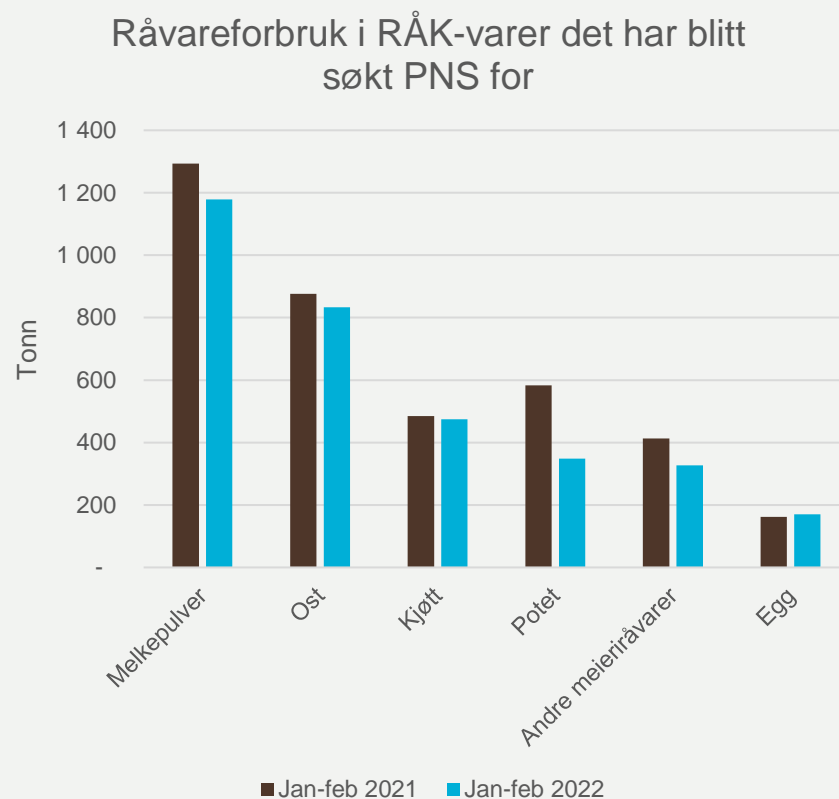
- Det ble søkt om tilskudd for salg av nesten 14 775 tonn ferdigvarer, ned fra 15 890 i første kvartal 2021.
- I løpet av årets to første måneder ble det solgt betydelig mindre norskprodusert sjokolade og bakevarer, enn i samme periode i fjor. Dette ga også utslag i forbruket av råvarer, som fremgår på neste side.
- Produksjonen av pizza har holdt seg stabil.
- Vedlegg 1 viser en oversikt over mengde RÅK-varer det er søkt om PNS for, i januar og februar.

Kilde: Landbruksdirektoratet.

BRUK AV NORSKE JORDBRUKSRÅVARER

- RÅK-industrien er en vesentlig avtaker av norske jordbruksråvarer, som meierivarer, kjøtt, potet og egg.
- Figuren viser råvareforbruket i produksjon av norske RÅK-varer som det ble søkt om prisedskrivning (PNS) for de to første månedene i 2022.
- Den største innsatsvaren var meieriråvarer, tilsvarende over 2 300 tonn. Dette var hovedsakelig melkepulver til sjokolade og ost til pizza. Begge med nedgang fra samme periode i fjor.

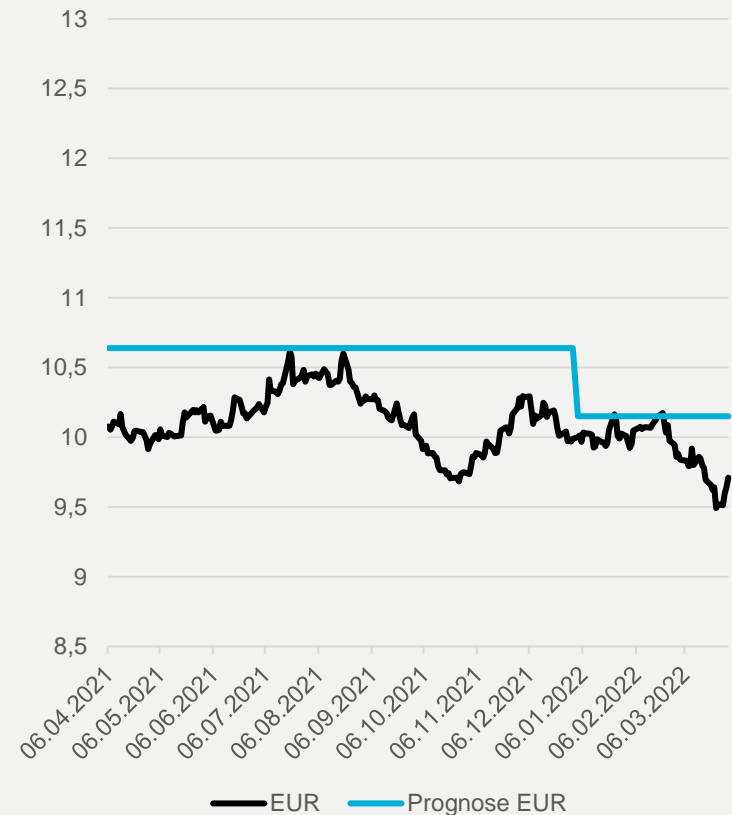
Kilde: Landbruksdirektoratet.

VALUTAKURS OG INTERNASJONAL PRISUTVIKLING

VALUTAKURSUTVIKLING

- Valutakursen for norske kroner mot euro styrket seg fra slutten av februar, men svekket seg noe igjen mot slutten av kvartalet. Totalt sett var gjennomsnittlig valutakurs for første kvartal noe sterkere enn i fjerde kvartal i fjor.
- Gjennomsnittlig valutakurs i første kvartal var 9,92 kr per euro.
- Prognosert valutakurs som ligger til grunn for tilskuddssatsene i RÅK-ordningen i 2022 er 10,15 kr per euro, litt svakere enn faktisk valutakurs så langt i år. Isolert sett gir sterkere valutakurs enn forutsatt dårligere konkurranseevne for norsk industri, målt mot import av RÅK-varer fra EU i første kvartal.

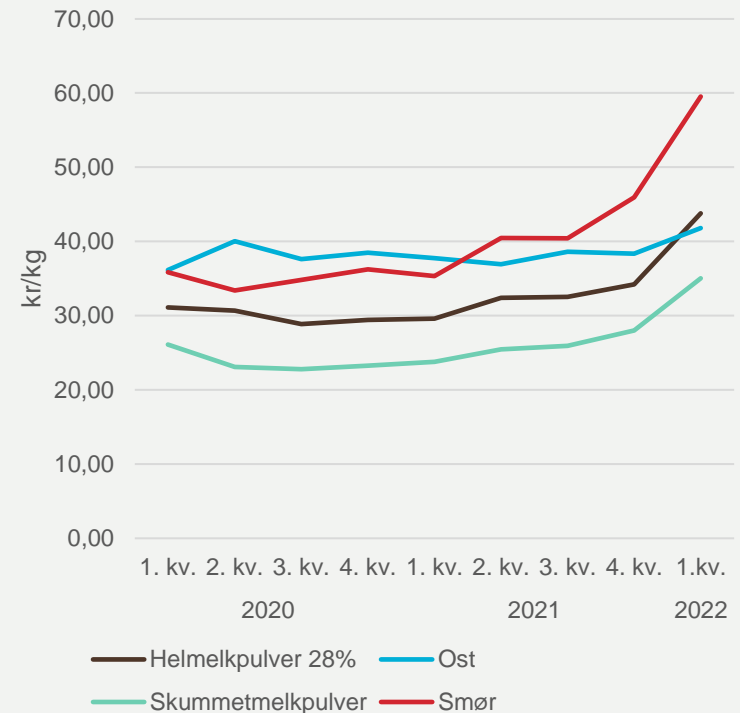
Kilde: Norges Bank

INTERNASJONAL PRISUTVIKLING

- På de neste sidene følger en kort oppsummering av utviklingen på internasjonale råvarepriser. Disse er i hovedsak innhentet fra EU, og anses som representative for verdensmarkedsprisene. Prisene er innhentet per 1. mars 2022. Prisene gjelder for råvarer som benyttes av internasjonal RÅK-industri og er omregnet til norske kroner.
- Valutakursutviklingen har isolert sett ført til en prisreduksjon på 0,5 prosent fra fjerde kvartal 2021 til første kvartal 2022. Prisgrafene på de neste sidene viser prisutvikling omregnet til norske kroner. Den reelle prisøkningen målt i euro har vært enda større.

INTERNASJONALE MEIERIPRISER

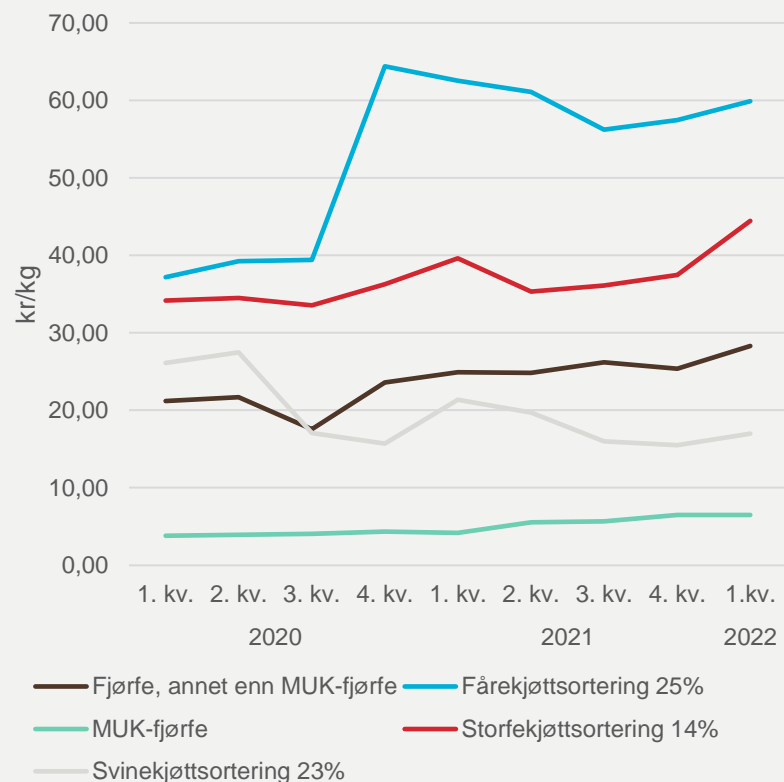
- Prisen på samtlige meieriråvarer Landbruksdirektoratet følger utviklingen til har steget. På tross av sterkere kronekurs har likevel prisene, omregnet til norske kroner, økt mye siste kvartal.
- Det meldes om stor etterspørsel etter melkeråvarer, noe som bidrar til stabilt høye priser. I tillegg har nivået på melkeproduksjonen i EU vært noe lavere enn forventet.
- Tilbudet av smør er mindre enn etterspørselen, og dette har ført til gradvis prisøkning fra den lave prisen i fjor sommer.
- Prisene på ost har vært relativt stabile det siste året, og har i første kvartal steget mindre i pris enn de øvrige meieriråvarene.

Kilder: Süddeutsche Butter- und Käse-Börse e.V Kempten (Allgäu), www.produivel.nl, www.milchwirtschaft.de, EU Milk Market Observatory

INTERNASJONALE KJØTTPRISER

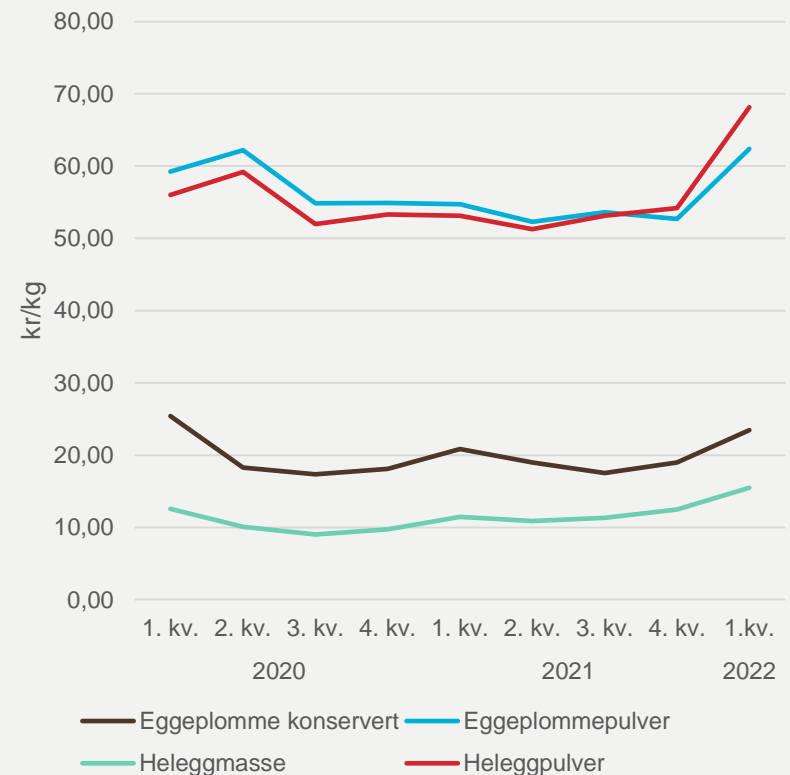
- Prisen på storfekjøttssortering er nå betydelig over nivået de siste årene. En av årsakene er mindre tilgang på storfeslakt på det tyske markedet. Bortfallet av tilgangen på kraftfôr fra Ukraina, er også medvirkende til de økte prisene.
- Prisen på svinekjøttssortering har så vidt steget. Prisreduksjonen i andre halvår 2021 skyldtes blant annet redusert etterspørsel fra Kina etter utbrudd av afrikansk svinepest. Utbrudd av svinepest i Europa har dempet eksporten og skapt overskudd i eget marked. Prisøkningen i første kvartal 2022 knyttes til høye energi- og førkostnader.
- Prisen på fjørfekjøtt har hatt en økning gjennom 2021. Dette ses i sammenheng med økte førkostnader, økte strøm- og fyringskostnader og en kald vinter. Krigen mellom Russland og Ukraina kan også forstyrre handelen med kylling, da inntil 15 prosent av EU-import av kylling kommer fra Ukraina.
- Prisen på fårekjøttssortering har holdt seg på et høyt nivå etter fjerde kvartal 2020 hvor prisen steg som følge av at det ikke lenger var tilgjengelig vare fra Island.

Kilde: Nortura

INTERNASJONALE EGGPRISER

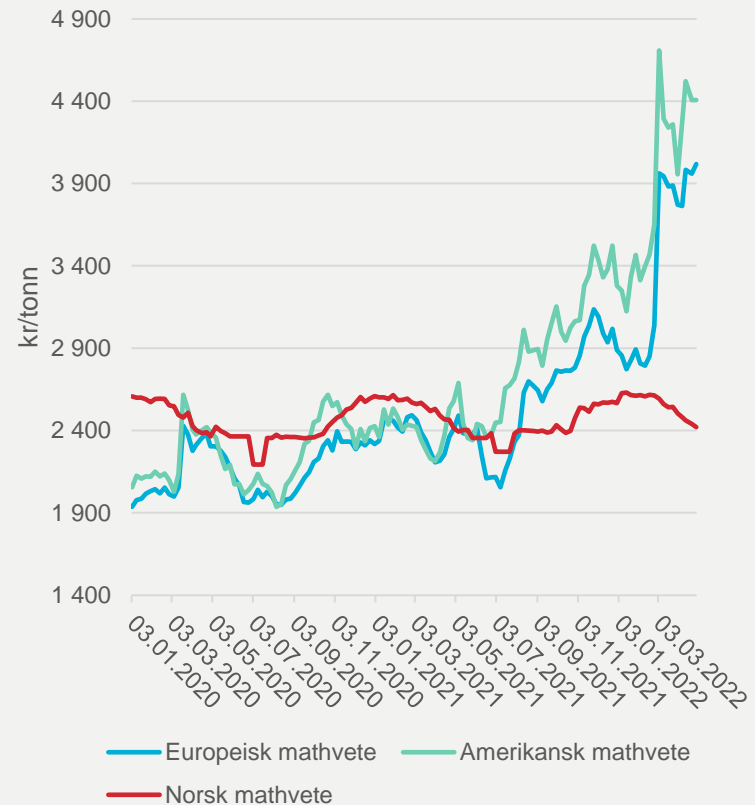
- Prisen på samtlige råvarer av egg økte i første kvartal. Det er høye fôrkostnader og energikostnader som påvirker prisene. Som grafen viser har veksten vært størst for heleggpulver og eggeplommepulver.
- Produksjonen av konsumegg i EU har økt, og det forventes fortsatt økning i 2022. Utbrudd av fugleinfluenza ser ikke ut til å ha redusert produksjonen av konsumegg.

Kilde: Nortura

INTERNASJONALE KORNPRISER

- Mel er en viktig råvare i svært mange RÅK-varer, men er ikke tilskuddsberettiget i RÅK-tilskudd ordningen. Det finnes imidlertid andre ordninger som bidrar til å gjøre norsk korn konkurransedyktig mot import.
- Landbruksdirektoratet følger prisutviklingen for korn med tanke på konkurranse-situasjonen til norsk RÅK-industri.
- Det har vært store svingninger i de internasjonale kornprisene i 2021, og nå er prisen på mathvete på et historisk høyt nivå. Hovedårsaken har vært stor etterspørsel, værutfordringer i USA og Canada, og økte kostnader for kunstgjødsel før utbrudd av krig.
- Norsk pris ligger vesentlig under både europeisk og amerikansk pris.

Kilde: Norske Fellekjøp, IGC og Landbruksdirektoratet

EXPORT →

← IMPORT

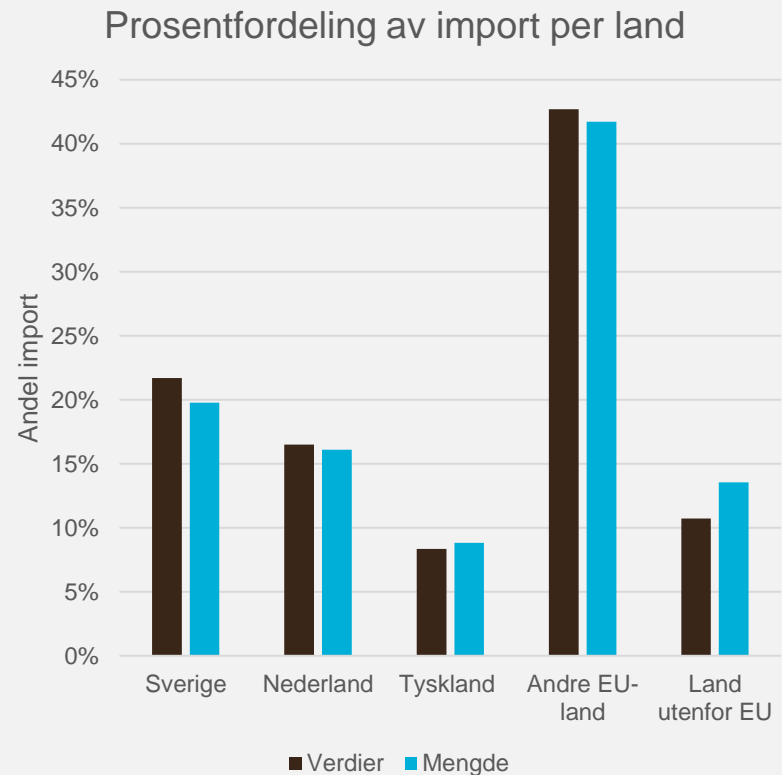
INTERNASJONAL HANDEL MED RÅK-VARER

IMPORT- OG EKSPORTUTVIKLING

- Vedlegg 2 til 5 presenterer import- og eksportstatistikk for et utvalg RÅK-varer. Utvalget består av de mest sentrale RÅK-varene, slik det fremgår av vedlegg 6.
- RÅK-varenummer for «non-food artikler» er ekskludert i utvalget. I tillegg ser vi bort fra de varenumrene i tolltariffen hvor det utelukkende klassifiseres RÅK-varer som ikke blir produsert i Norge, slik som kaffe og te.
- Vi benytter det samme utvalget hvert kvartal. Videre i rapporten vil «utvalget av RÅK-varer» bli betegnet som RÅK-varer.
- Valutakursen påvirker verdien av det vi importerer og eksporterer. Isolert sett ga valutakursendring en reduksjon i importverdien på 0,5 prosent fra fjerde kvartal 2021 til første kvartal 2022.

IMPORTUTVIKLING

- Det ble importert mest RÅK-varer fra Sverige, Nederland og Tyskland i første kvartal 2022.
- 89 prosent av importerte RÅK-varer kom fra EU.
- Importert mengde i første kvartal 2022, for utvalgte RÅK varer utgjorde 152 262 tonn. Uten øl og mineralvann utgjorde importen av RÅK varer 82 831 tonn. Dette var fem prosent lavere enn forrige kvartal. Samtidig var importen syv prosent høyere i første kvartal i 2022 enn i samme kvartal i 2021.

Kilde: SSBs utenrikshandelsstatistikk

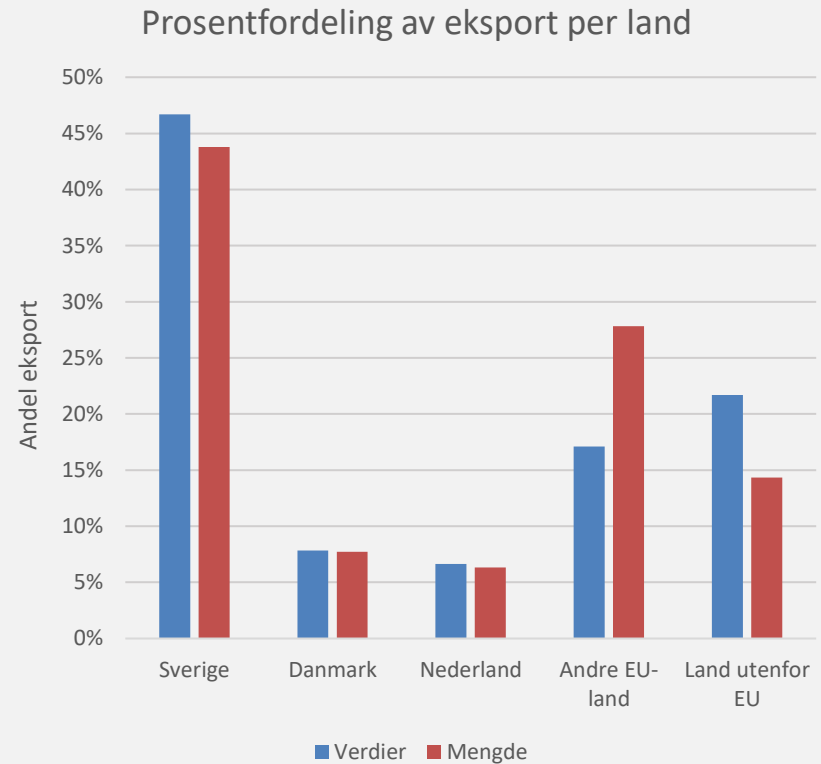
IMPORTUTVIKLING

FOR ENKELTE VAREGRUPPER

- Importen av melkebaserte drikkevarer økte med i underkant av 16 prosent i første kvartal 2022, sammenlignet med første kvartal i 2021. Fra forrige kvartal har det vært en svak nedgang i importen. Søte melkedrikker utgjorde godt over 90 prosent i denne varegruppen.
- Import av pizza har gått opp med 15 prosent sammenlignet med første kvartal i 2021. Fra forrige kvartal øker også importen med 15 prosent. Det importeres mest pizza fra Tyskland og Italia.
- Import av pasta med fyll har i første kvartal økt med fem prosent sammenlignet med første kvartal i 2021. Importen øker også med 12 prosent sammenlignet med forrige kvartal.
- Import av sjokolade følger sesongmessige variasjoner. Det er en nedgang i mengde fra forrige kvartal på 23 prosent. Importen av sjokolade er imidlertid to prosent høyere i første kvartal enn i samme kvartal i 2021.

EKSPORTUTVIKLING

- Nesten 83 prosent av RÅK-varene som ble eksportert gikk til EU i første kvartal 2022.
- Eksporten av RÅK-varer økte sammenlignet med første kvartal i 2021. Det var eksport av mineralvann som bidro mest til økningen.
- Utenom øl og mineralvann ble det eksportert 6 837 tonn. Tilsvarende tall for samme periode i 2021 og 2020 var henholdsvis 4 749 og 6 028 tonn.

Kilde: SSBs utenrikshandelsstatistikk

VEDLEGG

- Vedlegg 1: Mengde ferdigvarer det er søkt PNS for, januar og februar 2022
- Vedlegg 2: Importert mengde
- Vedlegg 3: Importverdi
- Vedlegg 4: Eksportert mengde
- Vedlegg 5: Eksportverdi
- Vedlegg 6: Definisjon av varegrupper

MENGDE FERDIGVARER DET ER SØKT PNS FOR, JANUAR – FEBRUAR 2022

Varegruppe	Jan-Feb 2021	Jan-Feb 2022	Endring	
	Tonn	Tonn	(%)	Tonn
Sukkervarer (17.04.9010-9099)	325	312	-4	-12,87
Sjokolade (18.06.2090-9010, 9091 og 9092)	5 798	5268	-9	-529,98
Andre næringsmidler (19.01.1010-2091, 2098, 9098)	872	797	-9	-74,39
Pasta (19.02.1100, 1900, 2091-3009)	503	531	6	28,12
Bakervarer (19.05.3100, 3200, 9031, 9033, 9092, 9098)	2780	2328	-16	-452,96
Pizza (19.01.2097, 19.05.9010, 9021)	4 222	4208	0	-14,18
Sauser, supper og andre tilberedte næringsmidler (21.03.9010, 9099, 21.04.1011-2001, 21.06.9098)	1387	1331	-4	-56,63
Total	15 887	14 774		-1 112,89

IMPORTERT MENGDE

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. kvartal 20201	4. kvartal 2021	1. kvartal 2022	Endring 1. kvartal 2021/2022		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kg	%	1000 kg
Brødvare	13 520	13 598	12 968	-4 %	-551	-5 %	-630
Deiger	3 281	3 914	3 356	2 %	75	-14 %	-557
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	3 755	3 711	3 223	-14 %	-533	-13 %	-488
Iskrem	1 218	479	1 422	17 %	204	197 %	943
Kake	2 081	3 013	2 487	19 %	405	-17 %	-526
Kjeks	3 374	3 139	3 125	-7 %	-249	0 %	-15
Knekkebrød	3 071	2 756	3 211	5 %	139	17 %	455
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	1 126	1 326	1 305	16 %	179	-2 %	-21
Mineralvann	45 995	64 359	57 089	24 %	11 094	-11 %	-7 270
Modifisert stivelse	1 246	1 101	1 577	27 %	331	43 %	475
Osteerstatninger	363	434	335	-8 %	-28	-23 %	-99
Pasta og lignende	8 748	8 221	9 212	5 %	465	12 %	991
Pizza	3 457	3 452	3 986	15 %	529	15 %	533
Sauser	9 579	9 452	10 275	7 %	696	9 %	823
Sjokolade	4 808	6 339	4 910	2 %	102	-23 %	-1 429
Sjokolademasse	1 661	1 688	1 820	10 %	158	8 %	132
Sukkervarer	7 910	8 290	7 745	-2 %	-164	-7 %	-545
Supper	427	494	496	16 %	70	0 %	2
Syltetøy/pulp	682	667	685	0 %	3	3 %	19
Yoghurt, smaksatt	968	921	949	-2 %	-19	3 %	28
Øl	14 542	13 805	12 342	-15 %	-2 200	-11 %	-1 463
Øvrige bakverk	10 098	9 108	9 744	-4 %	-354	7 %	635
Totalt utvalg	141 910	160 268	152 262	7 %	10 352	-5 %	-8 006
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	81 373	82 103	82 831	2 %	1 458	1 %	727

IMPORTVERDI

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. kvartal 2021	4. kvartal 2021	1. kvartal 2022	Endring 1. kvartal 2021/2022		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kr	%	1000 kr
Brødvarer	256 645	251 590	255 108	-1 %	-1 537	1 %	3 518
Deiger	73 041	89 511	78 253	7 %	5 212	-13 %	-11 258
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	122 212	128 354	106 633	-13 %	-15 579	-17 %	-21 721
Iskrem	94 948	34 338	133 589	41 %	38 641	289 %	99 251
Kake	82 170	132 744	106 882	30 %	24 712	-19 %	-25 861
Kjeks	108 657	104 352	102 529	-6 %	-6 128	-2 %	-1 823
Knekkebrød	78 750	71 864	91 616	16 %	12 866	27 %	19 752
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	34 969	38 821	37 989	9 %	3 021	-2 %	-831
Mineralvann	586 393	797 149	768 020	31 %	181 627	-4 %	-29 129
Modifisert stivelse	12 889	11 753	18 954	47 %	6 065	61 %	7 201
Osteerstatninger	14 067	16 423	13 158	-6 %	-909	-20 %	-3 265
Pasta og lignende	158 090	173 373	195 296	24 %	37 207	13 %	21 923
Pizza	116 450	115 491	132 573	14 %	16 123	15 %	17 082
Sauser	308 714	311 178	338 543	10 %	29 829	9 %	27 365
Sjokolade	357 436	539 560	383 666	7 %	26 230	-29 %	-155 893
Sjokolademasse	55 462	55 147	61 264	10 %	5 802	11 %	6 117
Sukkervarer	433 051	472 610	408 436	-6 %	-24 615	-14 %	-64 174
Supper	16 468	17 757	19 015	15 %	2 547	7 %	1 258
Syltetøy/pulp	23 194	23 725	23 389	1 %	195	-1 %	-336
Yoghurt, smaksatt	36 367	33 599	38 306	5 %	1939	14 %	4 708
Øl	105 639	110 133	101 512	-4 %	-4 127	-8 %	-8 621
Øvrige bakverk	320 811	294 568	329 713	3 %	8 902	12 %	35 145
Totalt utvalg	3 396 424	3 824 040	3 744 446	10 %	348 022	-2 %	-79 594
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	2 704 392	2 916 759	2 874 915	6 %	170 523	-1 %	-41 844

EKSPORTERT MENGDE

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. kvartal 2021	4. kvartal 2021	1. kvartal 2022	Endring 1. kvartal 2021/2022		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kg	%	1000 kg
Brødvarer	216	451	359	66 %	143	-20 %	-92
Deiger	7	13	10	50 %	3	-23 %	-3
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	20	74	27	33 %	7	-64 %	-47
Iskrem	196	110	394	101 %	198	258 %	284
Kake	136	210	209	54 %	73	-1 %	-1
Kjeks	15	42	24	63 %	9	-42 %	-18
Knekkebrød	628	596	664	6 %	36	11 %	68
Melkebaserte drikkevarer syrnnet/usyrnet	10	5	11	4 %	0	112 %	6
Mineralvann	3 729	8 739	2 632	-29 %	-1 096	-70 %	-6 107
Modifisert stivelse	0	14	0	50 %	0	-99 %	-14
Osteerstatninger	0	1	2	0 %	2	233 %	2
Pasta og lignende	21	17	17	-21 %	-4	-1 %	0
Pizza	899	789	1 097	22 %	197	39 %	308
Sauser	211	563	652	208 %	440	16 %	89
Sjokolade	895	1 216	1 472	64 %	577	21 %	256
Sjokolademasse	265	254	329	24 %	63	30 %	75
Sukkervarer	200	260	174	-13 %	-26	-33 %	-87
Supper	290	169	154	-47 %	-136	-9 %	-15
Syltetøy/pulp	7	13	8	13 %	1	-41 %	-5
Yoghurt, smaksatt	0	0	0	0 %	0	-100 %	0
Øl	429	1 374	1 247	191 %	818	-9 %	-128
Øvrige bakverk	733	1 178	1 235	69 %	503	5 %	57
Totalt utvalg	8 906	16 089	10 716	20 %	1 810	-33 %	-5 373
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	4 749	5 975	6 837	44 %	2 088	14 %	861

EKSPORTVERDI

UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	1. kvartal 2021	4. kvartal 2021	1. kvartal 2022	Endring 1. kvartal 2021/2022		Endring fra forrige kvartal	
				%	1000 kr	%	1000 kr
Brøddvarer	3 694	8 351	6 761	83 %	3 066	-19 %	-1 590
Deiger	261	444	399	53 %	138	-10 %	-45
Frokostblandinger, müsli og andre kornprodukter	670	2 458	839	25 %	170	-66 %	-1 618
Iskrem	44 536	20 454	78 093	75 %	33 557	282 %	57 639
Kake	4 922	8 018	7 290	48 %	2 367	-9 %	-728
Kjeks	762	2 029	1 142	50 %	380	-44 %	-887
Knekkebrød	47 521	47 451	50 534	6 %	3 013	6 %	3 083
Melkebaserte drikkevarer syrnet/usyrnet	556	215	425	-24 %	-131	98 %	210
Mineralvann	23 333	30 259	8 422	-64 %	-14 911	-72 %	-21 837
Modifisert stivelse	2	324	1	-21 %	0	-100 %	-323
Osteerstatninger	0	16	88	0 %	88	434 %	71
Pasta og lignende	3 507	1 232	2 627	-25 %	-881	113 %	1 395
Pizza	27 950	24 399	33 968	22 %	6 018	39 %	9 569
Sauser	12 769	34 286	38 873	204 %	26 104	13 %	4 588
Sjokolade	36 910	61 138	72 731	97 %	35 821	19 %	11 593
Sjokolademasse	8 758	8 724	10 852	24 %	2 094	24 %	2 128
Sukkervarer	9 634	13 328	10 655	11 %	1 021	-20 %	-2 674
Supper	17 287	8 917	9 203	-47 %	-8 084	3 %	286
Syltetøy/pulp	180	632	311	73 %	131	-51 %	-321
Yoghurt, smaksatt	0	2	0	0 %	0	-100 %	-2
Øl	13 394	31 086	22 075	65 %	8 681	-29 %	-9 011
Øvrige bakverk	25 497	42 022	44 120	73 %	18 623	5 %	2 098
Totalt utvalg	282 145	345 784	399 410	42 %	117 265	16 %	53 626
Totalt utvalg, unntatt mineralvann og øl	245 418	284 440	368 914	50 %	123 495	30 %	84 474

DEFINISJON AV VAREGRUPPER FOR IMPORT- OG EKSPORTSTATISTIKK AV UTVALG RÅK-VARER

Varegruppe	Tollposisjon/varenummer i tolltariffen
Melkebaserte drikkevarer søt/syrnet	04.03.9001/9002, 22.02.9920
Osteerstatninger	19.01.9091
Barnemat og morsmelkerstatning	19.01.1010,-1090, 20.07.1001,-1007-8, 21.04.2001
Sukkervarer	17.04 og 21.06.9047/9048
Sjokolade	18.06.3100,-3200,-9010
Sjokolademasse	18.06.2090
Yoghurt, smaksatt	04.03.2030/2040/2091
Pasta	19.02.1100/1900/2091/2099/3001/3009/4000
Frokstblandinger, müsli og andre kornprodukter	19.04.1098/2010/2090
Knekkebrød	19.05.1000
Kjeks	19.05.3100
Kake	19.05.9031
Pizza	19.05.9010/9021/9022 og 19.01.2097
Brøddvarer	19.05.9091
Øvrig bakverk	19.05.2000/3200/4000/9032/9033/9034/9092/9093/9098
Syltetøy/pulp	20.07.9100-9909
Sauser	21.03 utenom 21.03.1000
Supper	21.04 utenom 21.04.2001
Andre næringsmidler	21.06 utenom 21.06.1002, 1003, 9031, 9047, 9048, 9094, 9095
Modifisert stivelse	35.05 utenom 35.05.2000
Mineralvann	22.02 utenom 22.02.9920
Øl	22.03
Andre RÅK-varer	04.03.2020, 07.10.4090, 15.17.9091, 15.17.9097, 17.02.5010, 18.06.1000, 18.06.2011, 18.06.9021, 18.06.9022, 18.06.9091, 18.06.9092, 18.06.9099, 19.01.2010, 19.01.2091, 19.01.2098, 19.01.9010, 19.01.9098, 19.03.0000, 19.04.1010, 19.04.1091, 19.04.3000, 19.04.9020, 19.04.9090, 20.02.9010, 20.02.9090, 20.04.1010, 20.04.1020, 20.04.9020, 20.05.2010, 20.05.2020, 20.06.0031, 20.08.1110, 20.08.1191, 20.08.9903, 21.02.1010, 21.02.1020, 21.02.1090, 21.02.2020, 21.02.3000, 22.09.0000, 35.01.1000, 35.01.9010, 35.01.9020